

סוכה פרק ראשון סוכה

עדה מ' חיי' ט' סוכה
ל'ח מ' י' ט' סוכה
ג'

פסולין לעולם. כוליהו אמרתי וכולהו שיתחא כשמואל ולא אמר
קליפתן וזו עשייתן וגבי סוכה לר' ענעט:
דשלפניהו שלפי. קלח קשה דהא מפרש טעמא בכרייתא
משום חששה ולא מן העשו וי"ל אסמכתא בעלגו

בנינו כנף כעשה פתיל. כעשה פתולט פתולה ט המחילים בנינו
כנף אחר ולא ענין: לעולם. ואילו מפסקן לענין לאחר קיאר
וקשיא לר' ד' וסידר על גבן פסולס. ולי' ככרייתא א"ס היה סוכן
הרכה מהן או סקלן: דמלפניהו פלוני. פסקן מן האילן עד שתיקן
חורה אור ומחך קלון קליפתן טכרה כל כך
שטכין ראשי פסיחון אלל האילן
לא היו עשה מעלייה: פ"ס מללן
ואח"כ פסק קשיא לר' ד' דמכשר:
פסולס. או אמרין קליפתן זו היא
עשייתן אז לא: עכר וליקטן. עכ"כ
ההדס דהקן לקמן (ד' נג) א"ס היו
עכ"כ מרוכין מעלו פכול דהיה
ליה ממטר ולא הדר הוא ולא
מיעטו כשר ולין ממעטין בייע
דמקן מנח להכשיר את הפסול
וקשיא בכרייתא עכ"כ על דברי
מכמים שאמרו אין ממעטין בייע
ולקטן בייע פכול: פכרלוס. רבנן
דבי מרשף דכש למשמע מהה
דכלקטותן זו היא גמר עשייתן
פליג: דכ"ל פלמס. מריוויה הקן
מחזי ככרייה לה: לולב לר' אבד.
לאגוד שלשה המינין כאחד וסביב
בה עשייה: וילפין לולב פסופס.
בבנין א"כ מה מליט ככופה שיש בה
מעשה והקפידה תורה על העשו
כפסול אף לולב כן: לא ילפין לולב
פסופס. לפכול בה א"ס העשו:
ואיכתיים א"ס. א"ס היה סוכה
להו למריוויה לולב לר' אבד וסביב
דילפין (ג) דילפין (ב) דילפין (א)
לולב מסכה למיפכל ולקטותן לאו
זו היא עשייתן: ר"ש פכר לולב
לאגוד שלשה המינים
א"ס היה עשה ועל כרחך מכשר
יוס אגוד עס עכ"כ וכי נלקטו בייע
היה ליה מן העשו: לא ילפין.

בנינו כנף בשעת פתיל וליכא קמ"ל מיתובי
תלאן ולא פסק ראשי חוטין שלהן פסולין
מאי לאו פסולין לעולם ותויבתא דרב אמר
לך רב מאי פסולין פסולין עד שפסקו
ושמואל אמר "פסולין לעולם וכן אמר לוי (א)
פסולין לעולם וכן אמר רב מתנה אמר
שמואל פסולין לעולם איכא דאמרי אמר רב
מתנה ברירי הוה עוברא ואחאי לקמיה דמר
שמואל ואמר לי פסולין לעולם מיתובי תלאן
ואדר כך פסק ראשי חוטין שלהן פסולין ועוד
תניא גבי סוכה "חעשה * ולא מן העשו ואת
מכאן אמרו הרלה עליה את הגפן ואת
הרלעת ואח"הקיסוס וסיכך על גבן פסולה היכי
דמי אילימא בשלא קצצן מאי איריא משום
חעשה ולא מן העשו חיפוק ליה דמתוברין
ניגרוו אלא בשקצצן וקתני פסולה ושמי' דלא
אמר לך רב הכא ככאי עסקין דשלפניהו
שלופי דלא מינכרא עשייה דירדה מכל מקום
תלאן ואח"כ פסק קשיא לר' קשיא ליכא
כחנאי * עכר וליקטן פסול דברי רבי שמעון
בר יהוצדק וחכמים משכירין סברה דכ"ע
*לולב צריך אגוד וילפין לולב מסוכה דכתיב
גבי סוכה חעשה ולא מן העשו מאי לאו
בהא קא מיפלגי דמאן דמכשר סבר אמרינן
גבי סוכה קציצתן זו היא עשייתן וגבי לולב
גמי אמרינן לקיפתן זו היא עשייתן ומאן
דפסול סבר לא אמרינן גבי סוכה קציצתן זו
היא עשייתן וגבי לולב גמי לא אמרינן
לקיפתן זו היא עשייתן לא רביע לא אמרינן
גבי סוכה קציצתן זו היא עשייתן *הכא
במילף לולב מסוכה קמילגי מאן דמכשר
סבר לא ילפין לולב מסוכה ומאן דפסול
סבר ילפין לולב מסוכה וא"כ אי סבירא לן
דלולב צריך אגוד כולי עלמא לא פליגי
דילפין לולב מסוכה והכא בהא קמפלגי
מר סבר צריך אגוד ומר סבר אין צריך אגוד
ובפלוגתא דרבי תנאי דתניא לולב בין *אגוד
בין שאינו אגוד כשר ר' יהודה אומר אגוד
אוב

כשר שאינו אגוד פסול מ"ט דרבי יהודה יליף לקיחה לקיחה מאגודת אווב
כתיב החם ולקחתם אגודה אווב וכתיב הכא ולקחתם לכם ביום הראשון
מה להלן באגודה אף כאן גמי באגודה ורבנן לקיחה לקיחה לא ילפין
כמאן אולא הא דתניא לולב מצוה לאגודו ואם לא אגודו כשר אי ר' יהודה
כי לא אגודו אמאי כשר אי רבנן אמאי מצוה לעולם רבנן היא ומשום
שנאמר "זה אלי ואגודו *דתנאה לפניו כמצות: זה הכלל כל דבר
שמקבל טומאה כו': מה"מ אמר ריש לקיש אמר קרא "ואד יעלה מן הארץ
מה אד דבר שאינו מקבל טומאה וגידולו מן הארץ אף סוכה דבר שאין
מקבל טומאה וגידולו מן הארץ הניחא למ"ד ענני כבוד היו אלא למ"ד סוכות
משום עשו להם מאי איכא למימר דתניא "כי סוכות הושבתו את בני
ישראל ענני כבוד היו דברי ר' אליעזר *ר"ע אמר סוכות ממש עשו להם הניחא
לר"א אלא לר"ע מאי איכא למימר כי אחא רב דימי א"ד יוחנן אמר קרא *
הסוכות חעשה לך מקיש סוכה לחגיגה מה הניגה דבר שאינו מקבל טומאה
וגידולו מן הארץ אף סוכה דבר שאינו מקבל טומאה וגידולו מן הארץ
א

הוא חי נמי הכא מיורי כשנפשא
ומערה בקליפה ואין יכול להחיות
לה כי האל דס' העור והדומם (חולין
דף קנז) דהט"ז דחשיב כחולס מ"מ
כיון דלא נקלן לגמרי לא אמרינן זו
היא עשייה: **דברי ר"ש** כן
יהאדק. מנח היה ואפשר שזה הוא
העור כדמה מקומות כש"ס ח"ד יוחנן
משום ר"ש כן יהאדק ואין זה הוא
דפרק זה בורר (מסכתין דף טו.)
דקדנה ר"ש לקטע רועי בקר ואמר
לה ר' יוחנן חי קרינט רועי לאן מאי
עבידתא לט דלא הוה מהדר ליה
הכי אלא מוחה היה על כבוד רבו':
והכא במילף לולב מסוכה:
קמילפינו. והא דילפנו
עכר וליקטן ולא איפלגו בליקטן
מערב י"ט דכתיב לאבמועין אין
דיחוי אלל מלוח כדחיהא כפרק לולב
הגזול (לקמן דף ג.) א"כ משום דמעיית
היה יכול לקטן לתחילה להחיות אגודו
ולחיות ולאגודו חי נמי כדפי' כקונטרס
לקמן דנקט פלוגתייהו בייע למימר
דכשר אגודיה. פליגי דהא בייע לא
גידר ליה: **לקיחה** לקיחה לא
יילפינו. בר"ש קדושין (דף ג.) ילפי'
קיה קיה מהדה עפרון אלל הכא
לא ילפינו גזירה שיה דלקיחה:

מקיש סוכה לחגיגה. הכא
מיידי קרא דנת הסוכות והכא
תעשה לך ולעיל (דף ט.) דלמידין
עלי סוכה משום דליקטת לחגיגה
מיידי קרא דנת הסוכות כעננת ימים
ל' **וגידולו** מן הארץ. כתיב
ככל מערבין (פירוש דף מ.) גבי
מעשר שני דהכח ונתתה הכסף
כדקד ונאלן חשיב כהמה גידולו מן
הארץ אלל כ"ו השובר את הטעלים
(כ"א דף פס.) גבי דש נפיק דקושין
ל' גבי העגקה לא חשיב
כמה גידולו קרקע ולגבי דבר
הואל מן הקרקע ממש ענון דש
וגידולו לאו יולא מן הקרקע היא
אלא שהיא גידולה מן הקרקע:
א

רבינו תנאל

בנינו כנף בשעת פתיל וליכא קמ"ל מיתובי
תלאן ולא פסק ראשי חוטין שלהן פסולין
מאי לאו פסולין לעולם ותויבתא דרב אמר
לך רב מאי פסולין פסולין עד שפסקו
ושמואל אמר "פסולין לעולם וכן אמר לוי (א)
פסולין לעולם וכן אמר רב מתנה אמר
שמואל פסולין לעולם איכא דאמרי אמר רב
מתנה ברירי הוה עוברא ואחאי לקמיה דמר
שמואל ואמר לי פסולין לעולם מיתובי תלאן
ואדר כך פסק ראשי חוטין שלהן פסולין ועוד
תניא גבי סוכה "חעשה * ולא מן העשו ואת
מכאן אמרו הרלה עליה את הגפן ואת
הרלעת ואח"הקיסוס וסיכך על גבן פסולה היכי
דמי אילימא בשלא קצצן מאי איריא משום
חעשה ולא מן העשו חיפוק ליה דמתוברין
ניגרוו אלא בשקצצן וקתני פסולה ושמי' דלא
אמר לך רב הכא ככאי עסקין דשלפניהו
שלופי דלא מינכרא עשייה דירדה מכל מקום
תלאן ואח"כ פסק קשיא לר' קשיא ליכא
כחנאי * עכר וליקטן פסול דברי רבי שמעון
בר יהוצדק וחכמים משכירין סברה דכ"ע
*לולב צריך אגוד וילפין לולב מסוכה דכתיב
גבי סוכה חעשה ולא מן העשו מאי לאו
בהא קא מיפלגי דמאן דמכשר סבר אמרינן
גבי סוכה קציצתן זו היא עשייתן וגבי לולב
גמי אמרינן לקיפתן זו היא עשייתן ומאן
דפסול סבר לא אמרינן גבי סוכה קציצתן זו
היא עשייתן וגבי לולב גמי לא אמרינן
לקיפתן זו היא עשייתן לא רביע לא אמרינן
גבי סוכה קציצתן זו היא עשייתן *הכא
במילף לולב מסוכה קמילגי מאן דמכשר
סבר לא ילפין לולב מסוכה ומאן דפסול
סבר ילפין לולב מסוכה וא"כ אי סבירא לן
דלולב צריך אגוד כולי עלמא לא פליגי
דילפין לולב מסוכה והכא בהא קמפלגי
מר סבר צריך אגוד ומר סבר אין צריך אגוד
ובפלוגתא דרבי תנאי דתניא לולב בין *אגוד
בין שאינו אגוד כשר ר' יהודה אומר אגוד
אוב

עדה מ' חיי' ט' סוכה
ל'ח מ' י' ט' סוכה
ג'
ע"כ דהא דר' יוחנן פ"ז
ג' דר' דהא דר' יוחנן

באר הגולה
ח טור מקא דאורי
ששבת פסחים נ"ד
וכפול רש"י שם

ממש או על האור שהדלק ממנו, וכן נהגו להדליק מעשיות של בית הכנסת. וימיהו, אפילו אם הדלק ביום הכפורים, אם הדלק בהתר ביום לחולה, יכולים לברך עליו: הגה יש אומרים להבדיל (יא) על גר של בית הכנסת (המגיד פרק כ"ט ואבודתהם ואור ורוע), * ויש אומרים (יב) שאין להבדיל עליו אלא מדליקו גר אחר ממנו, (יג) והנכון להבדיל על שניהם ביחד, דנהגו להדליק גר אחד מגר בית הכנסת, ולא יבדיל (יד) על גר עצמו של בית הכנסת לחוד (מהרי"ל), ושאר דיני גר ע"ן לעיל סימן רצ"ח. ואוכלים ושמהים במוצאי יום הכפורים (טו) דהוי קצת יום טוב (טו וטוה"ו ואור ורוע). ויש מקומים (טז) לעשות (ס) שני ימים יום כפור, (יז) ויש לזה התרה, ואין לנהוג בחמרא זו משום דיש לחוש שישבא לידי סנה (אור ורוע). מי שמתענה תענית חלוש למחרת יום כפור אין צריך להתענות כל ימיו (מנהגים). אין אומרים (יח) תענות (יח) ולא צדקתך וצדקתך מיום כפור עד סכות. והמדקדקים (יט) מתחילים מיד במוצאי יום כפור בעשית הסכה כדי לצאת ממנו אל מצוה (מהרי"ל ומנהגים ונהגות מימוני פרק ב דברכות, מהרי"ו):

הלכות סכה

תרכה ובו סעיף אחד:

א בפסות תשבו שבעת ימים וגו' (א) פי בפסות הושבת את בני ישראל, הם ענגי כבוד שהקיפם

א טור

באר היטב

(ס) שני ימים. וזה לשון מהרי"ל בתשובה סימן ר"ב, העושים ב' ימים יום הכפורים אין משני כלל התפלות, אף אם הם ' או מאה לא יתפללו רק תפלה של חל דהוי ס"א תתגדודו. וכתב הפגן אברהם, ונראה לי דיניהו גם כן תפילין מהאי טעמא, עד כאן, אך פיוטים וסליחות יאמרו כרצונם וי"ג מדות כקודא בתורה. וכתב הפגן אברהם, ומכל מקום נראה לי דלא יאמרו אותם באמצע התפלה רק אחר י"ח גם לא יקראו בתורה אפילו ויחל. כשתל יום כפור ביום ה' אסור לתקין להם צרכי שבת בערב שבת שהוא יום כפור שלהו, אך יאכלו עם אחרים שלא

באר הלכה

* ויש אומרים שאין להבדיל עליו. ע"ן משנה ברוך. ונחלים ששבתו. מר להדליק ממנו גר במוצאי יום הכפורים ויברך עליו [תלמידי רבנו יונה, והבא במגן אברהם]:

משנה ברורה
ואבנים דאסור במוצאי יום הכפורים לברך עליו. (יב) וע"ן במגן אברהם, דלפי זה גם באור היוצא מן עצים ואבנים אין לברך אפילו על גר אחר שהדלק ממנו, דלא כתיב אומרים דסעיף ד: (יא) על גר של בית הכנסת. רוצה לומר, דלא נעשה רק לכבוד היום ולא להאיר, ומבאר בסיומן רצ"ח שאין מקריבין על זה, ודעה ראשונה סבירא לה דנעשו להאיר, ועדיף להבדיל על זה מהלהבדיל על גר אחר שהדלק ממנו, דלא מקריבין כל כך אור ששבת בינו שלא היה ביום הכפורים: (יג) והנכון להבדיל על שניהם ביחד. רוצה לומר, שבהם יבדיל על גר אחר שהדלק ממנו עוד ויברך על שניהם ביחד, כי על אותו גר שבידיו לחוד גם כן אין כדאי לברך, דאפשר שהיא נעשה גם כן רק לכבוד היום [חיי אדם]. ומן הדין תימא טוב שיצא בידיו להבדיל על גר אחר שהדלק ממנו לחוד מגר בית הכנסת לחוד, (יז) ומכל מקום אם עבר וברך על גר של בית הכנסת לחוד. ואם אי אפשר להבדיל על שניהם, (טו) מוטב להבדיל על גר אחר שהדלק ממנו להאיר, שדברי מתפלליו לאורן. אין מתענין מיום כפור עד סכות יום שבת, שהם ימי שמחה, שהיו מתענין בהם המוציא ביימי שלמה. ביום שאתה יום הכפורים משכימין לבית הכנסת כדי שלא יהא נראה חס והלילה שאנו היינו נכנין לו רק בעת שאנו צריכין לבקש על דיננו: (טו) דהוי קצת יום טוב. כדאיתא במדרש, דבת קול יוצאה במוצאי יום הכפורים ואומרת לה אכל בשמחה וגו': (טז) לעשות שני ימים יום כפור. משום ספקא דיומא. ומכל מקום לא יתפללו (יח) רק תפלה של חל ויגיו תפילין, אך פיוטים וסליחות יוכלו לומר כרצונם, וגם זה לא יאמרו בתוך התפלה רק אחר י"ח. גם לא יקראו בתורה אפילו ויחל. כשתל יום הכפורים יום ה', אסורים אחרים להכין להם צרכי שבת בשבילן בערב שבת, שהוא יום כפור שלהו, אך יאכלו עם אחרים שלא תרבו בשבילן. (יט) יש אומרים דמי שעשה כן פעם אחת שני ימים אינו יכול לחזור, וצריך לעשות כן כל ימיו, דהוי כמו קבל על עצמו בגדר: (יז) ויש לזה התרה. הינו, אם נתחרט על זה ויאונו רוצה לעשות כן, רשאי להתיר לעצמו בפני ג' על ידי פתח ודקוה, ואם התנה בפרוש שאין עושה כן רק שנה זו ואין מקבל על עצמו שעשה כן בכל שנה, (כ) אין צריך התרה. ומה שכתב שאין לנהוג בחמרא זו, פי באמת מדינת אין לחש, דאגן בקריאין בקביעא דירחא ואין עושים רק משום מנהג שנהגו אבותינו, וביום הכפורים (כא) לא נהגו אבותינו, אם כן למה נהגו אבותינו: (יח) ולא צדקתך וצדקתך וכו', ולא פרוקים, ולא שיר הפעלות, (כג) אכל למנוחת ואל ארץ אפיים אומרים. * ויש מקומות שבערב סכות אין אומרים למנוחת, אבל אל ארץ אפיים אומרים: (יט) מתחילים. וביום המחרת (כד) יעשה כלה, כמו שכתב בסיומן תרכ"ה:

א (א) פי בפסות הושבת וכו' הם ענגי כבוד וכו'. ודקא לזה צונו לעשות סכות, כדי שנוכר נוראותיו ונפלאותיו. ואף על פי שציאנו ממצרים בהדש ניסן לא צונו לעשות סכות באותו זמן, לפי שהוא ימות הקיץ ודרך כל אדם לעשות סכות לצל ולא היתה שעור הציון (יב) והעמיקו הור"ו, וכן כתב הגר"א דסעיף זה סותר לדעת ת"ש אומרים דסעיף ד: (יג) מגן אברהם ולבו"ש: (יד) לבושי שרד: (טו) מגן אברהם: (טז) הגר"א: (יז) וקמשה אפרים מבב, ודעות של בתי מדרשות שעשוין ללמד אצלם והקבצים שם משתמשים בהם, יש לברך עליהם: (יח) מגן אברהם וכו': (יט) דרכי משה: (כ) מגן אברהם ומשה אפרים: (כא) פי רב הגאון אין יחלין להתענות ב' ימים, ולא תקנו בה לעשות שני ימים: (כב) ספי ודרך תמיים בשם אליהו רבה: (כג) משה אפרים: (כד) פרי מגדים:

ביצחק יקרא גאי היטב ה: לא תתודדו. וכן משום ברכה לבטלה אם יברך ביום חל "שהחנינו", ויכלי מולח וכו'. ס"ק י"ח: ויש מקומות. המנהג הוא שאין אומרים "למנוחת" ולא ארץ אפיים בערב סכות. וכן אין אומרים כלל תחנון ולא יחזאו רועים בימי ב' וה' ולא "אב הרקמים" בשבת בין יה"כ לסכות.

בהם לבל יבם שרבו ושמש. [א] (ב) ומצוה (ו) לתקן הסכה מיד לאחר יום כפור, דמצוה הבאה לידו אל באר הגולה יהמיצנה (מהרי"ל):

תרכו העושה סכה תחת האילן או תחת הגג. ובו ג' סעיפים:

א (אין לעשות סכה (א) * תחת (ו) [א] בית או אילן). והעושה סכתו תחת האילן, יש אומרים שאם האילן צלתו מרבה מחמתו, פסולה (ב) * בכל ענין אף אם הסכה צלתה מרבה מחמתה, (ג) אבל אם האילן חמתו מרבה מצלתו, אם הסכה צלתה מרבה מחמתה בלא אילן * כשירה אפילו לא השפיל הענפים למטה לערבם עם סכך הסכה, (ד) אבל אם אין הסכה צלתה מרבה מחמתה אלא על ידי האילן, (ה) * צריך שישפיל הענפים * ויערבם עם הסכך בענין שלא יהיו נפרים, ויהא סכך רבה עליהם (ו) ומבטלן. * ויש אומרים שאפילו אם הסכה צלתה מרבה מחמתה בלא האילן והאילן חמתו מרבה מצלתו, אם ענפי האילן (ו) מכונים כנגד סכך הכשר פסולה, בין שהאילן

א משנה סכה ט'
ב אויקומא דרבה שם
ג טור בשם רש"י וכן
קרב החוספות ו שם
בשם אבן העזרי
והראב"ן וכן קרב הר"ן

באר היטב

(א) לתקן. הינו, לבנותה כלה, כן הוא במהרי"ל:

(א) בית. דבצי שתהא הסכה תחת אור השמים. מקומות קרים שבתג יורד שלג הרבה על סכך הסכה ומתעבה ונעשה כעין תקרה, כשירה, גגת ורדים חלק ארח חיים קלל ד' סימן ז': (ב) ומבטלן. אף על גב דאין מבטלין אסור לכמתלה, יש לומר דקדם יום טוב שאינו אסור עדין נתבטלו, ב"ח, מגן אברהם. וכתב ט"ו, ומהו יש ללמד במתעורבת תמץ קדם פסח לח גלת ואין שם ס', שיכול להרבות עליו ואפילו לכמתלה

שערי תשובה

[א] ומצוה כו'. ובאליה רבה משמע שאין לתקן הסכה מכל וכל קדם יום הכפורים ומפרש על פי המדרש למה אנו עושין סכות אחר יום הכפורים שפא יצא דינו לגלות כו', עין שם, והוא סכך בעלמא, ונדאי מה שנתקה היא דגמת גלות אינו רק מחמת הנישבה אבל לא העשיה, ואם כן ארובה היה טוב להקדים משעם שכתב, שמוצה וז' שעשה הסכה מצטרף להכריע לכף זכות כמו שכתב הנלוש לענין קדוש הלכות. ועין בבריכי יוסף קרב שהנדקדקים עושים הנקפות וצדי הסכך קדם יום הכפורים ובמאצאי יום הכפורים מניחים הסכך אם לא פלו מקצתו, עין שם. ועין בספר אור צדיקים להרב מאיר פאפרש שיש להרבות בצדקה ערב סכות, ומתקב ר' חיים ויטאל היה מחלק הקפה לעניים ערב סכות (עין בפרי עץ חיים טעם הנדב). וטוב להתלים ו' נרות בסכה נגד ו' צדיקים כו', עין שם. והביאו בקונטרס אחרון למחזיק ברכה. וכתב באר יעקב בחשו משפט סימן ח' דאף על גב דקומא לן כיון שנתמנה פרנס על הצבור אסור לעשות מלאכה בפני ג', מקל מקום סכה שרי. ועין בקדושין פ"ק עשרה יוחסין ובקלושי מהרי"ל:

[א] בית. עין באר היטב. ועין שם בגנת ורדים השעם דהא שלג אינו חוצץ בפני הסקאה לא חשיב מדי להיות בתקרה על גבי סכה, עין שם:

באר הלכה

* תחת האילן. הינו כשענפי האילן הוא על הסכה ממש, אבל אם הוא מצד הסכה, אף על פי ששל ירי צל האילן מפילא אינו מגיע החמה להסכה כלל, אפילו הכי כשר (בפרי יעקב, עין שם): * בכל ענין. עין בפשטנה ברורה, ודע, דכלל המחבר בזה עוד ענין אחר, דעניניו לא דמי לסכה תחת סכה, דשם דוקא בשסכה עליונה וחוקה מתחזקה, עשרה סתמים, והכא אפילו הבית או האילן הוא למעלה מן הסכה רק מעט גם כן אסור [מהרש"א, ועין בבית מאיר שהשעיים בזה]: * צריך שישפיל וכו'. סתם בזה שלא פדעת הרמב"ם דבציעו קציצה דוקא ובלא קציצה אפילו אם רבו הוא סכך כשר לא מהני, אלא דבהשפלה לבד סגי. ודע, דדעת הב"ח דיש לחוש לדעת הרמב"ם דאין להיתיר אלא בקצוץ, לפי שהמחבר הוא חשוב ואינו דומה לשאר סכך פסול שהוא בטל ברב, וגם הרמב"ם המובא בשלטי גבורים סבר כן, עין שם, ועין באליה רבה שדחה דברי מהררי"א אין ראיה, עין שם. והנה קצת וכינוי לאורו של רבנו חננאל ושם כתב בפירוש על הא דמשני הגמרא בשחבטו, דהינו שיתחד הענפים, והוא ממש כפרוש הרמב"ם, ואחר כך מצאתי בהלכות הרי"ף גיאיות שפרש גם כן כעין זה. ועל כן נודאי דלכתחלה נכון לחוש לדעת הרמב"ם כדעת הב"ח דבציעו שיקצץ אותן, ובהו מתר אפילו בלא נענוע, כמו שכתבו הפוסקים לדעת הרמב"ם: * ויערבם עם הסכך בענין שלא יהיו נפרים. מי הוא הסכך הכשר או הפסול, הא אם הניתן פסול על גבי הכשר זה על גבי זה ממש, נפרים מקרי ואין מהני בסכך כשר שחמתו מרבה לצרפן יחד. פרי מגדים: * ויש אומרים שאפילו וכו'. על פי הנלל הרוע דבשני יש אומרים פסק השלחן ערוך כהשני, גם הכא פסק לחמרא כדעת אבי העזרי, וכן כתב גם כן

משנה ברורה

נפרת עשיתנו שהם במצות ה' תפרה, ולכן צוה אותנו שבעשה בתוך השביעי שהוא זמן הגשמים ודרך כל אדם לצאת מסכתו לביתו, ואנחנו יוצאים מן הבית לישב בסכה, בזה מראה שהוא עושה לשם מצות ה' תפרה [טור]. וכתבו האחרונים, שיכתב בשיבתה שצונו הקב"ה לישב בסכה וכו' ליציאת מצרים, וגם וכו' לענני כבוד שהקיפו או עלינו להגן עלינו מן השרב והשמש. וכל זה לצאת ידי המצוה כתקונה, הא דרעבד יוצא כל שכן לצאת לבד פרי מגדים: (ב) ומצוה לתקן הסכה מיד וכו'. אף דכבר כתבו לעיל בסוף סימן תרכ"ה, היום בלילה התחלה בעלמא, ולמחרת מתקן כלה אם אפשר, גם שם ארי לענין מדקדק במעשיו, תחיל דבר מה בסכה מיד בלילה, ומי שאין מדקדק, על כל פנים ביום המחירת אחר יציאה מבית הכנסת תחיל ויגמר כלה אם אפשר, ואפילו הוא ערב שבת * עד חצות, ואחר זה יש לומר דאסור [פרי מגדים]:

א (א) תחת בית וכו'. דבציעו שתהא הסכה תחת אור השמים, דכתיב בספת תשובו (א) חסר וי"ו, דהינו באחת [שלא יסכך עליה בשני קרוי]. ולא בסכה שמתחת סכה או תחת הבית או אילן, וביתו גופא אף אם ירצה לישב בה בחג לשם סכה, פסול, (ב) דסכה אמר רחמנא ולא ביתו של כל ימות השנה, ואילן פסול שיהא הוא הסוכך על דפנות הסכה משום דמחבר הוא: (ב) בכל ענין. רוצה לומר, אפילו (ג) אם השפיל הענפים למטה וערבן עם סכך הסכה וסכך הסכה רבה עליהם ואינו נפר, אפילו הכי פסול, דאף שהסכה צלתה מרבה מחמתה, כיון שהאילן גם כן צלתו מרבה מחמתו אם כן אין סכך הסכה מועיל כלום [ב"ח]: (ג) אבל אם האילן חמתו מרבה מצלתו וכו'. דאז הצל כמו שאינו, ולא מקרי סכה שתחת האילן: (ד) אבל אם אין וכו' אלא על ידי האילן. רוצה לומר, וסכך האילן הלא פסול הוא, דהוא מחבר, ואין יכול לצרפו לסכך כשר לתקשר הסכה: (ה) צריך שישפיל וכו'. וזה אפילו (ו) לכתחלה מתר, (ה) ואפילו אם עשה הסכה בחול המועד, (ו) ולא שיק בזה לומר אין מבטלין אסור לכתחלה: (ו) מכונים כנגד סכך הכשר פסולה. כבידא להו שכל מה שהוא תחת האילן כמאן דליתא דמאי, שאינו משמש כלום כיון שהעליון מצל עליו,

שער הציון (א) גמרא: (ב) רש"י: (ג) וכן מוכח מן הגמרא דמשני בשחבטו, ולקח מתר כשהאילן חמתו מרבה מצלתו, משמע מה דאם צלתו מרבה מחמתו אף בכסאי גונא פסול: (ד) גמרא: (ה) וכן לסברת הר"ן וכן למרדכי השני של המדכי שהובא בגמון אברהם וכן לסברת הר"ן, ולא כסברת הראשונה של המדכי שהובא בגמון אברהם, ובפרט נמלמא דרבנן הוא. ויפלא על הבאר היטב שהעתיק להחמיר: (ו) דאין כאן שם אסור, דהא אין אסור מצד עצמו של הסכה לישב בה, אלא שהיושב בה אינו יוצא ידי חובת המצוה [ט"ו], עין שם, ועור שני סעמים שהיא בגמון אברהם, עין שם:

ביצחק יקרא סימן תרכ"ה ס"ב: עד חצות. עין בס' רנ"א ס"ק ג' שלדעה זו הוא לישב ומתעבה. ועור שהסוכך לקולא עד מנחה קטנה לא הפסיד. ועין שם בהערה. סימן תרכ"ה ס"א: כשרה. אבל אם הסכך הפסול מעמיד לסכך הכשר, יש פוסליו.